

Perustuslakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta (paluuasetusehdotus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta (paluuasetusehdotus) (U 15/2025 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Emma Rimmanen, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Niina Lääperi, sisäministeriö
- professori Tuomas Ojanen
- professori Elina Pirjatanniemi
- professori Janne Salminen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- professori Olli Mäenpää

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 11.3.2025 ehdotuksen (COM(2025) 101 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin jäsen-

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

valtioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (2008/115/EY, jäljempänä paluudirektiivi), neuvoston direktiivin kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta (2001/40/EY) ja neuvoston päätöksen kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun direktiivin 2001/40/EY soveltamisesta aiheutuvan taloudellisen epätasapainon korvaamista koskevista perusteista ja käytännön järjestelyistä (2004/191/EY) kumoamisesta (jäljempänä paluusetusehdotus).

Valtioneuvoston kanta

Komission ehdotus uudeksi paluusetukseksi toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta kielteisen päätöksen saaneiden palautusten nopeuttamisesta. Valtioneuvosto katsoo, että paluita ja palautuksia on välttämätöntä tehostaa, jotta laittomasti maassa oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset tosiasiallisesti poistuvat EU:n alueelta joko saatettuina tai vapaaehtoisesti palautuskieltoa kunnioittaen.

Valtioneuvosto tukee yhteisen eurooppalaisen palautusjärjestelmän luomista. Tehokas ja toimiva palautuspolitiikka on uskottavan eurooppalaisen turvapaikka- ja muuttoliikejärjestelmän edellytys ja koko unionin turvallisuuteen keskeisesti vaikuttava tekijä. Yhteisillä toimintatavoilla pysytään parhaiten turvaamaan laittomasti unionin alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten, mukaan lukien turvallisuusuhkaa aiheuttavien henkilöiden, tehokas palauttaminen ja estämään myös luvaton edelleen liikkumista jäsenvaltiosta toiseen. Lainsäädännön tehostamisen ohella on edelleen keskeistä, että unionin tasolla komissio ja ulkosuhdehallinto toimivat aktiivisesti kolmansien maiden kanssa takaisinottoyhteistyön parantamiseksi, ja että EU:n yhteistä palautuspolitiikkaa tehostetaan eri politiikkasektorien työkaluja hyödyntäen.

On tärkeä varmistaa, että ehdotetut säännökset myös käytännössä yksinkertaistaisivat, nopeuttaisivat ja tehostaisivat palautuksia, eivätkä tarpeettomasti lisääisi hallinnollista taakkaa. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti sellaisiin palautusmenettelyä koskeviin ehdotuksiin, joilla menettelystä saadaan selkeää, sujuvaa ja tehokasta, ja joilla varmistetaan se, että laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen palaa vapaaehtoisesti tai hänet palautetaan viranomaistoimin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä turvallisuusuhkaa aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen erityistä ja riittävän kattavaa huomioimista ehdotuksessa. Komission ehdotus säilöönnoton enimmäisajasta poikkeamisesta on kannatettava. Neuvottelujen aikana tulee varmistua siitä, että turvallisuusuhkaa aiheuttaville voidaan määrätä pidempi määräaikainen maahantulokielto kuin muille ehdotuksen soveltamisalaan kuuluville. Valtioneuvosto tavoittelee neuvotteluissa sitä, että rikoksia tehneiden ja rikoksista epäiltyjen palauttamisen tehokkuus ja tosiasiallinen mahdollisuus palauttaa nykyistä tehokkaammin varmistetaan uuden asetuksen puitteissa.

Valtioneuvosto katsoo, että maahantulokiellon määräämisestä erillisenä päätöksenä ilman samanaikaisesti tehtävää palauttamispäätöstä tulisi säätää riittävän kattavasti. Määräaikaisen maahantulokiellon keston pidentäminen olisi valtioneuvoston tavoitteiden mukaista. Lisäksi valtioneuvosto pyrkii neuvotteluissa vaikuttamaan siihen, että maahantulokielto olisi mahdollista jatkossakin määrätä toistaiseksi voimassa olevana.

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

Valtioneuvosto pyrkii siihen, että asetusehdotuksen käsittelyn aikana selkeytetään palautuspäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen liittyviä säännöksiä. On keskeistä varmistaa, että ehdotettua nopeampi täytäntöönpano on muutoksenhauille annetusta ajasta huolimatta jatkossakin mahdollista tietyissä tilanteissa. Valtioneuvosto katsoo, että jos tuomioistuimille asetetaan määräaikoja, tulee niiden olla paluiden tehokkuutta tukevia.

Valtioneuvosto kannattaa pakenemisen vaaran arviointikriteereiden selkeyttämistä ja yhdenmukaistamista. Neuvotteluissa pyritään siihen, että jäsenvaltioilla olisi ehdotettua paremmat edellytykset katsoa pakenemisen vaaran olevan käsillä. Palautettavan velvollisuudesta tehdä yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa palautusmenettelyn kaikissa vaiheissa sekä yhteistyön tekemisen kannustimista ja sanktioista on perusteltua säätää.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että eurooppalaisesta palautusmääräyksestä tai toisen jäsenvaltion tekemän palautuspäätöksen tunnustamisesta ei tulisi viranomaisille kohtuutonta hallinnollista lisätaakkaa mukaan lukien kustannuksia. Tunnustamista koskevien menettelyjen tulisi olla tehokkaita ja edistää palautusten toteutumista sekä estää luvatonta edelleen liikkumista. Valtioneuvoston tavoitteena on, että palautuspäätöksen tunnustamismenettelyn tulisi koskea vain täytäntöönpanokelpoisia palautuspäätöksiä. Neuvottelujen aikana tulee saada vielä lisätietoja menettelyjen toteuttamisen yksityiskohdista.

Valtioneuvosto kannattaa paluumaan määrittelyä mahdollisimman laajasti, jotta palauttamisen toteuttamiselle olisi monipuolisemmin vaihtoehtoja erityisesti tilanteessa, jossa kolmas maa ei suostu ottamaan kansalaisiaan vastaan. Valtioneuvosto pitää hyvänä ja kannatettavana sitä, että ehdotuksella luotaisiin selkeä oikeudellinen kehys niin kutsuttujen paluukeskusten perustamiselle kolmanteen maahan sopimuksen tai järjestelyn turvin. Paluukeskukset olisivat yksi varteenotettava keino viranomaistoimin tapahtuvien palautusten keinovalikoimassa ja kannustaisivat palautettavia vapaaehtoiseen paluuseen. Kolmannelle maalle asetetaan perus- ja ihmisoikeuskriteerit siten, että ne turvaavat oikeuksien toteutumisen vakiintuneella kansainvälisen oikeuden tasolla, ja mahdollistavat paluukeskusten perustamisen niissä puitteissa. Suomi osallistuu neuvotteluihin paluukeskusten perustamiseksi EU:n ulkopuolelle yhteisellä EU-päätöksellä tai jäsenvaltioiden muodostaman ryhmän päätöksellä. Valtioneuvosto arvioi osallistumisen asetuksen myötä mahdollisesti perustettavien paluukeskusten toimintaan erikseen. Valtioneuvosto edistää sitä, että EU-rahoitusta on mahdollista käyttää palautusten tehostamiseen paluukeskukset mukaan lukien.

Palautuskiellon periaatteen arviointi on perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti tärkeää jokaisen palautuspäätöksen yhteydessä. Palautuskiellon periaatteen arvioinnin laajuuden tulisi kytkeytyä siihen, tehdäänkö arvio kansainvälistä suojelua koskevan asian yhteydessä vai sellaisen laittoman oleskelun yhteydessä, joka ei liity kansainvälisen suojelun hakemiseen, tämän kuitenkin vaarantamatta henkilön oikeusturvaa tai asian yksilöllistä käsittelyä.

Viranomaistoimin toteutettavien palautusten vastinparina on tärkeää olla vapaaehtoisen paluun järjestelmä. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin varauksellisesti velvollisuuteen tarjota paluun ja uudelleenkotoutumisen ohjelmia tasapuolisesti kaikille laittomasti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Valtioneuvosto pitää olennaisena tietojen vaihtamista palautettavalle myönnettyistä tuista, jotta samalle henkilölle ei myönnettäisi uudelleen tukea toisesta jäsenvaltiosta ja es-

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

tettäisiin tukien väärinkäyttöä. Ehdotus siitä, ettei paluun ja uudelleenkotoutumisen ohjelmien tarjoamisen tule olla takaisinoton edellytyksenä, on kannatettava.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti uuteen säilöönnoton perusteeseen, joka mahdollistaisi laittomasti maassa oleskelevan säilöön ottamisen sillä perusteella, että hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä, yleistä turvallisuutta tai valtion turvallisuutta. Säilöönnoton enimmäiskeston pidentäminen on valtioneuvoston tavoitteiden mukaista. Valtioneuvosto pyrkii vaikuttamaan neuvottelujen aikana siihen, millä tavalla säilöönnoton enimmäiskesto lasketaan, jotta uusi säilöönnotto olisi maasta poistamisen viivästyessä tietyin edellytyksin mahdollinen.

Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena ehdotusta siitä, että säilöönnoton sijaan käytettäviin lievempiin turvaamistoihin (säilöönnoton vaihtoehdot) kohdistuisi automaattisesti viranomaisaloitteinen tuomioistuintarkastelu. Ehdotusta kaikkien palautuspäätöksen saaneiden kolmansien maiden kansalaisten tavoitettavuudesta koko palautusmenettelyn ajan tulisi tarkastella suhteessa toimien aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan. Kokonaisuutta tulisi tarkastella suhteessa vastaanottodirektiivissä säädettyihin liikkumisvapauden rajoituksiin sekä säilöönnoton vaihtoehtoihin. Yhtenäisyyden ja synergian varmistaminen turvapaikka-, vastaanotto- ja palauttamismenettelyjen välillä on kannatettavaa. Ehdotettujen säännösten ei tulisi olla ristiriidassa paktiin sisältyvien säännösten kanssa ja tulisi olla selvää, mitä säännöksiä milloinkin sovelletaan.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden väliseen tietojenvaihtoon sekä kolmansille maille takaisinottomenettelyssä siirrettäviin tietoihin sisältyisivät vain menettelyn kannalta kaikkein olennaisimmat tiedot, jotka olisivat tarpeellisia niiden käyttötarkoituksiin nähden ja jotka on mahdollista tuottaa ilman hallinnollisen taakan lisääntymistä. Tietojenvaihtoa on tärkeää tukea unionin tasoisilla tietojärjestelmäratkaisulla.

Takaisinottomenettelyn lisääminen näkyväksi osaksi palautusmenettelyä on myönteinen asia, mutta sen tulisi jättää jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa erilaisiin tilanteisiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Arvioinnin lähtökohtia

(1) Komission ehdotuksen tavoitteena on tehostaa palautusprosessia antamalla jäsenvaltioille selkeät, ajanmukaiset, yksinkertaistetut ja yhteiset säännöt, joilla palautuksia hallinnoidaan tehokkaasti. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa kolmansien maiden kansalaisten yhteistyö viranomaisten kanssa palautusprosessin kaikissa vaiheissa. Ehdotuksella pyritään estämään luvaton edelleen liikkumista Schengen-alueen sisällä, ja tätä tavoitetta tuetaan muun muassa ottamalla käyttöön palautuspäätösten vastavuoroinen tunnustaminen. Ehdotuksella pyritään varmistamaan perusoikeuksia kunnioittaen, että palautuspäätöksen saanut poistuu EU:sta joko vapaaehtoisesti tai saatettuna. Jäsenvaltioille luodaan yhteiset säännöt turvallisuushukia aiheuttavien henkilöiden palauttamisen nopeuttamiseksi. Lisäksi takaisinotto sisällytetään nyt ensimmäistä kertaa osaksi palautusprosessia.

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

(2) Komission asetusehdotuksen soveltamisala on laaja. Voimassa olevaan paluudirektiiviin verrattuna komission ehdotus sisältää merkittävästi enemmän sääntelyä. Ehdotetut säännökset kattavat menettelyn eri vaiheet laittomasti jäsenvaltioiden alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tunnistamisesta aina menettelyn viimeiseen vaiheeseen eli takaisinottoon. Sääntely on myös aiempaa yksityiskohtaisempaa, ja jäsenvaltioille asetetaan aiempaa enemmän toimintavelvoitteita.

(3) Asetusehdotus on merkityksellinen monien Suomen perustuslaissa, kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien kannalta. Vaikka asetusehdotuksen jatkokäsittelyssä asetusehdotuksen perus- ja ihmisoikeusarviointi varmasti kehittyy, pitää perustuslakivaliokunta tarpeellisena korostaa, että asetusehdotusta on jo valmistelun tässä vaiheessa arvioitava perus- ja ihmisoikeuksien kannalta. Valiokunta on vakiintuneesti todennut, että perustuslain 1 §:n 3 momentti yhdessä perustuslain 22 §:ssä säädetyn perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvollisuuden kanssa merkitsee, että valtioneuvoston tulee osallistua EU-säädösehdoitusten valmisteluun tavalla, joka turvaa perus- ja ihmisoikeuksia Suomen lisäksi koko Euroopan unionissa (PeVL 2/2021 vp, kappale 3, PeVL 4/2019 vp, s. 3, PeVL 20/2017 vp, s. 6).

Palautuskielto

(4) Ehdotus uudeksi paluuasetukseksi sisältää sääntelyä koskien laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palautuksia unionin alueen ulkopuolelle. Ehdotus sisältää perusoikeuksien kunnioittamista sekä unionin oikeuden (ml. perusoikeuskirja) ja kansainvälisen oikeuden noudattamista koskevan artiklan (5 artikla), joka korostaa erityisesti palautuskiellon huomioimista asetusta sovellettaessa.

(5) Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Palautuskielto on luonteeltaan ehdoton kielto. Perustuslain esitöiden mukaan palautuskielto on tarkoitettu kattamaan kaikki tosiasialliset tilanteet, joissa ulkomaalainen Suomen viranomaisten toimesta siirretään toiseen valtioon. Säännöksen on katsottava kieltävän henkilön siirtämisen Suomesta myös sellaiseen valtioon, josta tämä voisi joutua luovutetuksi edelleen kolmanteen valtioon ja tämän seurauksena esimerkiksi kuolemanrangaistuksen tai kidutuksen uhriksi (HE 309/1993 vp, s. 52). Perustuslakivaliokunta on erityisesti palauttamiskiellon osalta nimenomaisesti todennut, että perustuslain säännöksessä asetettu ehdoton oikeudellinen edellytys on otettava huomioon myös karkottamiseen liittyvässä päätöksenteossa (esim. PeVL 44/2022 vp, s. 6, PeVL 18/2018 vp, PeVL 20/2017 vp ja PeVL 37/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on korostanut, että palauttamista koskevat velvoitteet edellyttävät myös hakijan tilanteen yksilöllistä arvioimista, lapsen edun huomioon ottamista ja perhe-elämän suojan toteutumista (PeVL 17/2024 vp, kappale 33, PeVL 44/2022 vp, kappale 24, PeVL 16/2022 vp, PeVL 34/2016 vp, s. 4, PeVL 8/2018 vp, s. 3).

Oikeusturva

(6) Asetusehdotuksen 27 artiklan mukaan muutoksen hakemiseen ensimmäisen oikeusasteen oikeusviranomaisessa sovellettava määräaika saa olla enintään 14 päivää. Perustuslakivaliokunnan

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

mukaan perus- ja ihmisoikeusherkässä sääntely-yhteydessä lainvalmistelun yksinomaisena tavoitteena ei tulisi olla vain käsittelyn nopeuttaminen ja tehostaminen (PeVL 34/2016 vp, s. 3, PeVL 24/2016 vp, s. 4). Valiokunta on erityisesti korostanut, että palauttamista koskevat velvoitteet edellyttävät myös hakijan tilanteen yksilöllistä arvioimista, lapsen edun huomioon ottamista ja perhe-elämän suojan toteutumista (PeVL 34/2016 vp, s. 4, PeVL 8/2018 vp, s. 3).

(7) Kuten valtioneuvoston kirjelmässäänkin tuodaan esiin, on perustuslakivaliokunta lyhennettyä muutoksenhakuaikaa arvioidessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että riittävä muutoksenhakuai-ka kuuluu sellaisiin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin, jotka perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan turvataan lailla (ks. esim. PeVL 7/2023 vp, kappale 7). Muutoksenhakuajan riittävyys on valiokunnan mukaan edellytyksenä myös sille, että jokaisella on mahdollisuus toteuttaa perustuslain 21 §:n 1 momentissa turvattu oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi (PeVL 2/2021 vp, kappale 20, PeVL 8/2018 vp, s. 4, PeVL 34/2016 vp, s. 4). Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että lyhennetyt määräajat voivat vaikeuttaa tehokkaan muutoksenhakuoikeuden toteuttamista, jos valitusai-ka ei mahdollista riittävää aikaa valituksen valmistelulle (PeVL 24/2016 vp, s. 4). Muutoksenhakuai-ka on mitoitettava siten, että muutoksenhakuun oikeutetun voidaan arvioida tosiasia-ssa kykenevän esimerkiksi järjestämään mahdollisen avustajan sopimaan tapaamisesta tämän kanssa sekä valmiste-telemaan valituksen (PeVL 15/2021 vp, kappale 10, PeVL 2/2021 vp, kappale 20, PeVL 8/2018 vp, s. 5).

(8) Säilöönnoton vaihtoehtoja sääntelevän asetusehdotuksen 31 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeusviranomaisen tarkastelee vaihtoehtoisia päätöksiä uudelleen nopeasti asianomaisen henkilön hakemuksesta tai viran puolesta ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa. Kirjelmän (s. 16) mukaan valtioneuvosto ei pidä ehdotettua sääntelyä tarkoituksenmukaisena. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetun kaltainen viranomaisen oma-aloitteisuus olisi myös oikeudellisesti varsin erikoinen velvollisuus, eikä se vaikuta täysin ongelmattomalta tuomio-
vallan käytön perusteiden, kuten esimerkiksi tuomioistuinten riippumattomuuden, kannalta. Ehdotettua sääntelyä on jatkovalmistelussa syytä arvioida oikeudellisesti kirjelmässä nyt esiin tuotua laajemmin. Mikäli tarkoituksena on säätää viranomaiselle muutoksenhakuoikeus, tämän tulee selvästi käydä ilmi säännöstekstistä.

(9) Asetusehdotukseen sisältyy myös jäsenvaltioiden velvoite asettaa tuomioistuimille kohtuul-liset määräajat, joiden kuluessa palauttamista tai maahantulokieltoa koskeva valitusasia on tutkit-tava. Jos muutoksenhaku koskee palautuspäätöstä tai maahantulokieltoa, saa valitusai-ka enintään 14 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Jos kuitenkin muutoksenhaku koskee palautus-päätöksen lisäksi myös oleskelulupa-asiaa, voidaan soveltaa oleskelulupa-asialle kansallisesti säädettyjä valitusai-koja.

(10) Perustuslakivaliokunnan mukaan tuomioistuimille ei lähtökohtaisesti tule asettaa määräai-kaa valitusasian ratkaisemiselle. Tämä on merkityksellistä paitsi perustuslain 21 §:n oikeusturva-sääntelyn myös perustuslain 3 §:ssä turvatu-
n tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta. (PeVL 15/2021 vp, PeVL 4/2004 vp).

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

(11) Perustuslakivaliokunta korostaa kokonaisuudessaan tarvetta huolehtia asetuksen jatkovalmistelussa oikeusturvan asianmukaisesta toteutumisesta. Valiokunta painottaa tältä osin erityisesti varmistumista riittävästä kansallisesta liikkumavarasta.

Lapsen etu

(12) Paluuasetusehdotuksessa korostetaan useissa kohdin lapsen edun merkitystä. Asetusta sovellettaessa on 18 artiklan mukaan otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Asetusehdotuksessa on alaikäisten palauttamisesta ja tähän liittyvistä erityisjärjestelyistä sekä alaikäisten säilöönotto-olosuhteista omat säännöksensä. Valtioneuvoston kirjelmässä lasten asemaa ja lapsen edun huomioimista ei juurikaan käsitellä.

(13) YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelinten toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Perustuslakivaliokunta on muun muassa niin sanottua rajamenettelyä koskevaa EU-asetusta arvioidessaan kiinnittänyt huomiota lapsen edun merkitykseen asian kannalta (PeVL 15/2021 vp, kappaleet 13—15). Perustuslakivaliokunta korosti tältä osin hakijan tilanteen yksilöllistä arvioimista, perhe-elämän suojan toteuttamista ja erityisesti lapsen edun asianmukaista huomioon ottamista (PeVL 4/2004 vp, s. 6/I, PeVL 34/2016 vp, s. 4, PeVL 8/2018 vp, s. 3, PeVL 2/2021 vp, kappale 18). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti myös sääntelyn soveltamisessa (ks. myös PeVL 18/2018 vp, s. 3 ja PeVL 17/2018 vp, s. 3). Valiokunta on ulkomaalaislain lapsen säilöönottoa koskevia säännöksiä arvioidessaan pitänyt tärkeänä, että lapsen etu huomioidaan ensisijaisena näkökohtana kaikissa lapsia koskevissa asioissa tai tilanteissa (PeVL 64/2024 vp, kappale 7, PeVL 45/2014 vp, s. 2/II).

(14) Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota lapsen etua koskevien seikkojen huomioimiseen asetusehdotuksen jatkovalmistelussa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Perustuslakivaliokunta ilmoittaa,

että se kiinnittää huomiota lausunnossa mainittuihin valtiosääntöoikeudellisiin seikkoihin.

Valiokunnan lausunto PeVL 23/2025 vp

Helsingissä 11.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps

jäsen Fatim Diarra vihr

jäsen Petri Honkonen kesk

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Teemu Keskisarja ps

jäsen Kimmo Kiljunen sd

jäsen Johannes Koskinen sd

jäsen Jarmo Lindberg kok

jäsen Mira Nieminen ps

jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd

jäsen Karoliina Partanen kok

jäsen Onni Rostila ps

jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen